

<https://doi.org/10.30495/jcdepr.2023.708756>

شناسایی راهبردهای یادگیری از منظر فراشناختی و بررسی اثر آن بر خودکارآمدی تحصیلی، اهمال کاری و فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه در دوره بیماری کرونا

علی یگانه پیش کناری^۱، علیرضا عصاره^۲، مریم صفرنواده^۳، محمد آرمنند^۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۳/۲۴ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۷/۲۵

چکیده

هدف از پژوهش حاضر، شناسایی راهبردهای یادگیری از منظر فراشناختی و بررسی اثر آن بر خودکارآمدی تحصیلی، اهمال کاری و فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه در دوره بیماری کرونا می‌باشد. روش این پژوهش، آمیخته و ترکیبی (کمی و کیفی) و از نوع پیش‌آزمون و پس‌آزمون چندگروهی (آزمایشی گسترش یافته) بوده است. در مرحله کیفی جامعه آماری این پژوهش شامل معلمان و مدیران مقاطع متوسطه دوره دوم شهر رشت تعیین گردید و در مرحله کمی جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه مشغول به تحصیل در مدارس ناحیه ۲ شهر رشت در سال تحصیلی ۱۴۰۱ - ۱۴۰۰ بوده است (N= ۵۰۰). از جامعه آماری مذکور به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای از بین مدارس متوسطه دوره دوم شهر رشت ۲ مدرسه انتخاب شد و در بین کلاس‌های این ۲ مدرسه (بعد از بررسی همگن بودن کلاس‌ها) ۵۰ نفر از ۲ کلاس همگن به صورت تصادفی انتخاب و در مرحله بعدی به صورت تصادفی یک کلاس به عنوان گروه آزمایشی و دیگری به عنوان گروه کنترل (در گروه‌های ۲۵ نفره) تعیین گردید. طبق نتایج پژوهش می‌توان بیان کرد که با توجه به مقدار کوواریانس در متغیر خودکارآمدی تحصیلی (sig=0.00 F=36.97)، این متغیر معنادار است. همچنین با توجه به نتایج به دست آمده (تحلیل کوواریانس در متغیر اهمال کاری تحصیلی (sig=0.00, F=25.71)) می‌توان گفت گروه آزمایش تغییر معناداری در اهمال کاری تحصیلی نسبت به گروه کنترل تحت تأثیر مداخله به وجود آمده است یعنی تدوین راهبردهای یادگیری از منظر فراشناختی بر اهمال کاری تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه شاغل به تحصیل در مدارس ناحیه ۲ شهر رشت اثربخش است. همچنین با توجه به نتایج به دست آمده از تحلیل کوواریانس در متغیر فرسودگی تحصیلی که مقدار (sig=0.00, F=30.42) می‌باشد، می‌توان گفت گروه آزمایش تغییر معناداری در فرسودگی تحصیلی نسبت به گروه کنترل تحت تأثیر مداخله به وجود آمده است یعنی تدوین راهبردهای یادگیری از منظر فراشناختی بر فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه شاغل به تحصیل در مدارس ناحیه ۲ شهر رشت اثربخش است.

واژگان کلیدی: راهبرد یادگیری، فراشناختی، خودکارآمدی تحصیلی، اهمال کاری، فرسودگی تحصیلی

۱- دانشجوی دکتری برنامه‌ریزی درسی، دانشگاه علوم و تحقیقات تهران، تهران، ایران. Aliyeganeh1984@gmail.com

۲- استاد گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول)

Alireza_assareh@yahoo.com

۳- استادیار دبیرخانه دندانپزشکی، وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، تهران، ایران. Dr.safarnavadeh@gmail.com

۴- دانشیار پژوهشکده تحقیق و توسعه علوم انسانی (سمت)، تهران، ایران. Mohammadarmand@yahoo.com

مقدمه

(جایشی، ۲۰۱۷). فرایندهای فراشناختی دارای دو عنصر مستقل اما مرتبط با یکدیگرند؛ یکی دانش فراشناختی و دیگری تجربه فراشناختی (کدیور^۳، ۲۰۰۴).

تجربه‌های فراشناختی ممکن است آگاهانه و قابل بیان و یا کمتر آگاهانه و کمتر قابل بیان باشد. افراد، کمتر از فعالیت‌های خودگردان خود اطلاع دارند، مگر این که در جریان یک فعالیت شناختی مثل خواندن به مشکلی مثل ابهام در فهم کلمات و مفاهیم و یا اشکال در جمله‌ای برخورد کنند. در اینجاست که فراشناخت به آنان هشدار می‌دهد که مشکل دارند و باید برای حل آن چاره‌ای بیندیشند. تجارب فراشناختی به فرد کمک می‌کند تا دریابد در کجای یک عمل شناختی است؟ چقدر پیشرفت کرده است؟ چه مشکلی در جهت رسیدن به هدف دارد؟ (فلاول^۴، ۲۰۱۷).

با عنایت به موارد مطرح شده و لزوم انجام تحقیقات در این زمینه، این پژوهش درصدد پاسخگویی به این سؤال اساسی است که از دیدگاه معلمان، اساتید و متخصصان، مؤلفه‌های اثربخش در تدوین و بکارگیری روش‌های مبتنی بر آموزش راهبردهای یادگیری (شناختی و فراشناختی) بر خودکارآمدی تحصیلی، اهمال‌کاری و فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان در اجرای دوره‌های مجازی کدام‌ها هستند؟ همچنین روش‌های مورد استفاده کنونی در آموزش راهبردهای یادگیری (شناختی و فراشناختی)، توسط معلمان و در اجرای دوره‌های مجازی کدام‌ها هستند؟ و در نهایت میزان تأثیرگذاری این روش‌ها تا چه اندازه هستند؟ توجه به نقش معلمان در استفاده از روش‌های خلاقانه تدریس بیش از پیش مهم بوده و بایستی به‌عنوان یک اصل مهم در مباحث آموزشی مطرح گردد. خروجی و نتیجه این کار پژوهشی به‌طور مشخص، به معلمان برای بکارگیری روش‌های مناسب جهت آموزش دانش‌آموزان یاری خواهد رساند، تا ضمن بکارگیری استراتژی‌های مطلوب جهت آموزش و تدریس خلاقانه، مشوقی نیز باشد جهت دانش‌آموزان برای یادگیری هر چه بیشتر و متناسب با دروس‌شان به‌صورت تئوری یا عملی تا دانش‌آموزان بتوانند در دوره مختلف تحصیلی از راهبردهای یادگیری مناسب خود استفاده نمایند. همچنین نتایج این پژوهش به دانش‌آموزان را ترغیب خواهد کرد تا به‌صورت افرادی خلاق، متفکر و خود یادگیرنده، پرورش یابند و مسائل و مطالب درسی را با شیوه‌های جدید و متنوع یاد بگیرند و در پیرامون خود به کاوش بپردازند و با بهره‌گیری از روش‌های خلاقانه،

امروزه نظام آموزش، نقش تعیین‌کننده و سازنده‌ای در آماده‌سازی نسل‌های آینده و تربیت نیروی متخصص ایفا می‌کند. به عبارتی دیگر، مأموریت آموزش، پژوهش، خدمات اجتماعی و رسالت آنها، مبدأ تحولات در هر کشوری است (خدیبوی و همکاران، ۱۳۹۷). این نظام عاملی مهم در نوآوری و توسعه سرمایه انسانی است و نقش اصلی را در موفقیت و پایداری توسعه و اقتصاد در جامعه ایفا می‌کند (دیل و وان ووت^۱، ۲۰۱۰) که به‌عنوان یک نظام هدفمند دارای دو بعد کمی و کیفی است که رشد متعادل و متوازن آن نیز باید در هر دو بعد به موازات یکدیگر باشد، زیرا رشد کمی، بدون توجه به رشد کیفی، مسائلی مانند ترک تحصیل، بیکاری، بی‌سوادی فارغ-التحصیلان، عدم ایجاد خلاقیت و در نهایت اتلاف منابع مالی و انسانی را به همراه دارد (خسروی‌پور، تقی‌بیگی، رافی و زلالی، ۱۳۹۵). رامسدن^۲ (۱۹۹۳)، معتقد است اگر قرار است کیفیت در آموزش ارتقاء یابد، تأکید بر بهبود تدریس و یادگیری یکی از مهم‌ترین و تأثیرگذارترین عوامل است (منصوری، کرمی و عابدینی، ۱۳۹۲). بر همین اساس روش تدریس و بهبود کیفیت آن، اساس رویکردها و طرح‌واره‌هایی است که مؤسسات آموزش آن را در رأس برنامه‌های خود قرار می‌دهند (صالحی‌زاده، قورچیان، داوودی و کلاوندی، ۱۳۹۸). یکی از غنی‌ترین رویکردها و روش‌ها برای بهبود آموزش و یادگیری، کاربرد راهبردهای یادگیری (شناختی و فراشناختی) و آموزش آنها مبتنی بر خودکارآمدی تحصیلی است. معلمان باید روش تدریس خود را به آموزش راهبردهای یادگیری مبتنی بر خودکارآمدی تحصیلی تغییر دهند تا یادگیری دانش‌آموزان ارتقاء یافته و دانش‌آموزان با مسائل جدید و نوین مواجه‌ای درست و مؤثر داشته باشند (خدارحمی و همکاران، ۱۳۹۸).

فراشناخت با آگاهی از فرایندهای شناختی انسان و نیز یافتن روش‌هایی به‌منظور تقویت و بهبود این توانایی‌ها همواره مورد توجه متخصصان تعلیم و تربیت بوده است. محققان و متخصصان تعلیم و تربیت به‌طور گسترده به نوع و سطح دانش مورد نیاز فراگیران علاقه‌مند هستند. دریافت منفعل اطلاعات و حفظ کردن آن، شاخص یادگیری مطلوب مورد نیاز در آینده نیست. در فراشناخت از فراگیران انتظار می‌رود به‌طور انتقادی درباره آنچه شنیده‌اند یا خوانده‌اند، بیندیشند؛ روابط بین ایده‌ها را بررسی کنند و در فرایند تصمیم‌گیری درگیر شوند

^۳ - Coder

^۴ - Flavel

^۱ - Dale and Van Voet

^۲ - Ramsden

آموزش راهبردهای یادگیری (شناختی و فراشناختی)، می‌تواند بر مؤلفه‌های مختلفی همچون خودکارآمدی نیز اثرگذار باشد.

خودکارآمدی تحصیلی

خودکارآمدی تحصیلی، مرتبط به این باور است که فرد می‌تواند وظایف تحصیلی خود را با موفقیت به پایان برساند. به‌طور مثال می‌تواند به اهداف کلاس درس برسد، با رضایت تکالیفش را انجام دهد، نمره قابل قبول بگیرد و توانایی‌های لازم برای ادامه آن رشته را کسب کند. آزمایشات مختلف تجربی با هدف سنجش خودکارآمدی تحصیلی انجام شده است خودکارآمدی تحصیلی عبارتند از: توانایی تصویری شخص برای کسب نتایج مطلوب، بندورا آن را قضاوت افراد درباره توانایی‌هایشان در انجام یک وظیفه و انطباق با یک موقعیت خاص می‌داند (پروین و جان، ۱۳۸۶).

اهمال کاری

اهمال کاری تحصیلی به‌عنوان یک پدیده بسیار شایع در محیط‌های آموزشی، بیانگر تأخیر در انجام تکالیف و فعالیت‌های تحصیلی توسط دانش‌آموزان است که ممکن است عمدی، اتفاقی و یا عادت‌ی باشد و بروز آن البته به عوامل متعددی مرتبط است. این پدیده زمینه‌ساز افت تحصیلی در انواع خود خواهد بود و بنابراین باید برای درمان آن چاره اندیشید. مسئولیت‌ناپذیری، کمال‌گرایی (اضطراب از انجام کار با استاندارد بالا)، افسردگی، داشتن تجارب ناخوشایند قبلی در تحصیل، خود ناتوان‌انگاری، انگیزه پایین برای موفقیت و پیشرفت و ضعف مدیریت زمان از جمله علل بروز این پدیده بیان شده که حسب مورد باید اقدامات حمایتی متناسب با آن توسط مدرسه پیش‌بینی و به مرحله اجرا در آید.

فرسودگی تحصیلی

فرسودگی تحصیلی در واقع، شامل سه حیطه، خستگی تحصیلی، بی‌علاقگی تحصیلی، ناکارآمدی تحصیلی می‌شود (سالملا-آرو و همکاران^۶، ۲۰۰۸). بر اساس تحقیقات و پژوهش‌های انجام شده می‌توان گفت که فرسودگی تحصیلی در موقعیت‌های آموزشی با ویژگی‌هایی مانند خستگی ناشی از الزامات مربوط به مطالعه، رشد حس و نگرش بدبینانه و بدون حساسیت نسبت به مطالب درسی و نیز احساس پیشرفت شخصی ضعیف در امور درسی و تحصیلی مشخص می‌شود (سالملا- آرو و ناتانن^۷، ۲۰۰۵).

اشتیاق به دانش‌اندوزی در ایشان ایجاد گردد و همگام با تحولات جهانی پیش روند.

ادبیات پژوهش

راهبردهای یادگیری از منظر فراشناختی

در واقع، بکارگیری راهبردهای یادگیری (شناختی و فراشناختی) و آموزش آنها مبتنی بر خودکارآمدی تحصیلی کمک می‌کند تا یادگیرندگان تجربه بیشتری در برخورد با مسائل به دست بیاورند (نیکولایدز^۱، ۲۰۱۲). آموزش راهبردهای یادگیری مبتنی بر خودکارآمدی تحصیلی برای آینده آموزش امری ضروری است و شرایطی فراهم می‌کند که یادگیرندگان به پتانسیل کامل رشد در همه زمینه‌ها دست پیدا کنند (کالیانی و راجاس کارن^۲، ۲۰۱۸) و ضمن بهبود آموزش در سطح آموزشی در سطح کلان زمینه توسعه جامعه را نیز فراهم می‌کند (دامودهاران و رنگاراجان^۳، ۲۰۰۷). در تعریف آموزش راهبردهای یادگیری، نیکول و رامل^۴ (۲۰۱۳) معتقدند؛ نوعی از آموزش است که ترکیب روش‌های مختلف یادگیری سنتی با رسانه‌های دیجیتال جدید برای تقویت یادگیری را شامل می‌گردد. بنا به این تعریف، آموزش راهبردهای یادگیری (شناختی و فراشناختی) به نوعی نماینگر خلاقیت و نوآوری معلمی است که سعی دارد سبک و روش تدریس خود را تغییر دهد (کالیانی و راجاس کارن^۵، ۲۰۱۸) و در دوره همه‌گیری بیماری کرونا نیز با توجه به تغییر شیوه ارائه محتوای آموزشی به فراگیران، می‌تواند بسیار مفید و کارآمد باشد. از منظری دیگر، باورهای خودکارآمدی نیز بر طرز تفکر افراد، چگونگی رویارویی با مشکلات، سلامت هیجانی، تصمیم‌گیری، مقابله با استرس و افسردگی تأثیر می‌گذارد (بندورا و لاکي، ۲۰۰۳). در واقع خودکارآمدی به باورهای افراد درباره توانایی‌هایشان در بسیج انگیزه‌ها، منابع شناختی و اعمال کنترل بر یک رخداد معین اشاره دارد. یکی از جنبه‌های اساسی خودکارآمدی شخص، این باور است که فرد از راه اعمال کنترل می‌تواند بر پیامدهای زندگی خود اثر بگذارد. به‌ویژه در هنگام رویارویی با عوامل استرس‌زا، داشتن احساس کنترل بر شرایط، عاملی مهمی در سازگاری با موقعیت‌های گوناگون است (بندورا، ۱۹۹۷). پژوهش‌ها، نشان می‌دهد، عدم بکارگیری مناسب و مؤثر

1 - Nicolaidis

2 - Kalyani and Rajas Karen

3 - Damudharan and Rangarajan

4 - Nicole and Ramel

5 - Kalyani and Rajas Karen

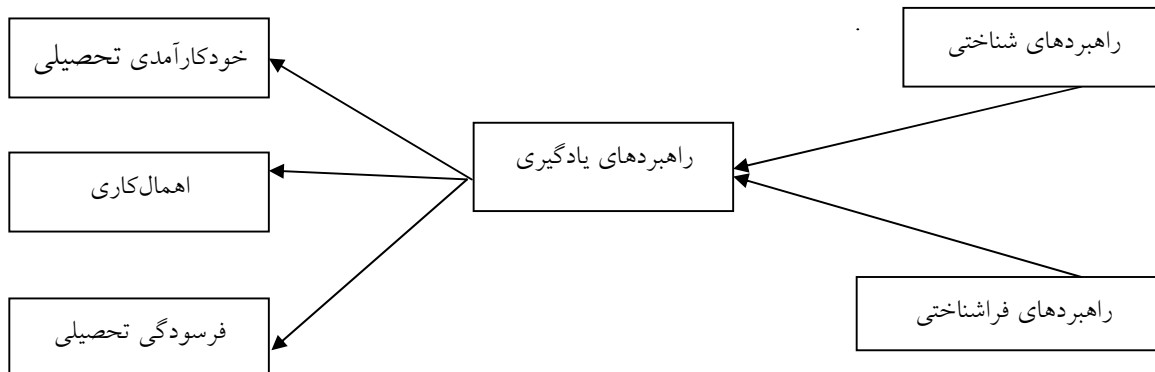
6 - Salemla-Aro et al

7 - Salmela - Aro and Natanen

جدول ۱- جدول خلاصه تحقیقاتی داخلی و خارجی

نویسنده	سال	عنوان	نتیجه
قدم‌پور و بیرانوند	۱۳۹۸	تأثیر آموزش راهبردی یادگیری شناختی و فراشناختی بر اهمال کاری تحصیلی و خودکارآمدی دانش‌آموزان	نتایج حاصل از تحلیل کواریانس نشان داد که آموزش راهبردهای یادگیری شناختی و فراشناختی به‌طور معناداری باعث کاهش اهمال کاری تحصیلی و افزایش خودکارآمدی در دانش‌آموزان گروه آزمایش نسبت به گروه کنترل گردیده است همچنین این اثر تا مرحله پیگیری حفظ شده بود.
طهماسبی و همکاران	۱۳۹۷	تأثیر راهبردهای فراشناختی بر انگیزه پیشرفت و فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان دختر پایه ششم ابتدایی	نتایج تحلیل کواریانس یکرهه نشان داد که آموزش راهبردهای یادگیری در بعد فراشناختی، بر فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان تأثیرگذار است و موجب کاهش آن در گروه آزمایش می‌گردد. در حالی که تفاوت معناداری بین دو گروه کنترل و آزمایش از لحاظ انگیزش پیشرفت تحصیلی مشاهده نشد.
ولی‌زاده و همکاران	۱۳۹۳	پیش‌بینی اهمال کاری تحصیلی دانشجویان بر اساس عوامل شناختی، هیجانی، انگیزشی و جنسیت	متغیرهای تردید در کارها، ارزش‌گذاری بیرونی نسبت به اهداف، پیش‌بینی کننده‌های مثبت اهمال کاری و متغیرهای خودکارآمدی، علاقه به رشته، سازمان‌دهی، جهت‌گیری مهارت مدار گرایشی و جهت‌گیری عملکرد مدار گرایشی، پیش‌بینی کننده‌های منفی اهمال کاری تحصیلی دانشجویان هستند
گراس و همکاران	۲۰۲۰	معرفی روشی ابتکاری برای آموزش حقوق، موارد حقوقی مجازی	نتایج حاکی از این بود که همکاران و کارشناسان حقوق اطمینان دارند که استفاده از روش VLC راهی ارزشمند برای آموزش استدلال قانونی و تصمیم‌گیری است و VLCها ابزاری را در اختیار دانشجویان قرار می‌دهند که به آنها امکان می‌دهد تا ببینند چگونه زمینه‌های قانونی به هم پیوسته‌اند.
گاولیک کوبی لینسکا و همکاران	۲۰۲۰	بهبود پایداری جهان از طریق استفاده از ابزارهای تعلیمی نوآورانه در آموزش شیمی سبز	دستیابی به اهداف پایدار در آموزش شیمی باید شامل تفکر گسترده در مورد طراحی آموزش و عدم تقارن در استفاده از فناوری و همچنین آموزش سبز در اصول شیمی سبز باشد.
العربی و همکاران	۲۰۲۰	تعیین اثربخشی آموزش و دوره‌های مجازی سه بعدی در حفظ دانش در مقایسه با روش‌های سنتی آموزش	دانشجویان مرد که از ابزار واقعیت مجازی سه بعدی استفاده می‌کردند نسبت به مردانی که از روش‌های سنتی استفاده می‌کردند، نمره دانش کوتاه مدت و بلند مدت بالاتری داشتند. با این حال، در زنانی که از روش‌های سنتی استفاده می‌کردند نسبت به زنانی که از ابزار واقعیت مجازی سه بعدی استفاده کرده بودند، نمره دانش کوتاه مدت به‌طور قابل توجهی بالاتر بود.
افشاری و همکاران	۲۰۲۰	بررسی دیدگاه‌ها و نظرات دانشجویان پزشکی در مورد یادگیری الکترونیکی در ایران	دانشجویان پزشکی ایران با چالش‌های پراهمیت از جمله حجم بالای مطالب ارائه شده توسط اساتید، عدم تعامل با اساتید، سیستم پشتیبانی ضعیف، مدیریت ضعیف سیستم یادگیری الکترونیکی و انگیزه پایین روبرو بودند. به نظر می‌رسد سیستم یادگیری الکترونیکی ایران برای استفاده بهینه، باید ارتقاء یابد و اساتید و دانشجویان باید آموزش کافی در این زمینه را دریافت کنند.

متغیرهای مورد بررسی در قالب مدل مفهومی

نمودار ۱- مدل مفهومی پژوهش

روش پژوهش

روش این پژوهش، آمیخته و ترکیبی (کمی و کیفی) و از نوع پیش‌آزمون و پس‌آزمون چندگروهی (آزمایشی گسترش یافته) بوده است. در این پژوهش تدوین راهبردهای یادگیری از منظر فراشناختی و تأثیر آن بر خودکارآمدی تحصیلی، اهمالکاری و فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه و ارائه الگو جهت بهبود آنها در دوره بیماری کرونا، مورد بررسی قرار گرفته است. در مرحله کیفی جامعه آماری این پژوهش شامل معلمان و مدیران مقاطع متوسطه دوره دوم شهر رشت تعیین گردید و در مرحله کمی جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه مشغول به تحصیل در مدارس ناحیه ۲ شهر رشت در سال تحصیلی ۱۴۰۱ - ۱۴۰۰ بوده است (N= ۵۰۰). از جامعه آماری مذکور به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای از بین مدارس متوسطه دوره دوم شهر رشت ۲ مدرسه انتخاب شد و در بین کلاس‌های این ۲ مدرسه (بعد از بررسی همگن بودن کلاس‌ها) ۵۰ نفر از ۲ کلاس همگن به صورت تصادفی انتخاب و در مرحله بعدی به صورت تصادفی یک کلاس به عنوان گروه آزمایشی و دیگری به عنوان گروه کنترل (در گروه‌های ۲۵ نفره) تعیین گردید. پس از اخذ مجوز از اداره آموزش و پرورش شهرستان رشت و مدیریت آموزش و پرورش شهر رشت و هماهنگی با این مدیریت در راستای اجرای پژوهش حاضر، مدرسی که می‌بایست طرح تحقیق در آنها اجرا شود، انتخاب شدند. پس از هماهنگی با عوامل اجرایی مدارس

مورد نظر، انتخاب نمونه پژوهش صورت گرفت. پس از انتخاب نمونه پژوهش به روشی که پیشتر توضیح داده شد، تمامی آزمودنی‌ها به وسیله پرسشنامه‌های فرسودگی تحصیلی، اهمال کاری و خودکارآمدی، برای تعیین وضعیت اهمال کاری، خودکارآمدی تحصیلی و فرسودگی تحصیلی قبل از مداخله آموزشی به صورت گروهی مورد پیش‌آزمون قرار گرفتند. قبل از توزیع پرسشنامه‌ها در کلاس برای دانش‌آموزان در مورد پژوهش، اهداف، اهمیت رعایت دقت در تکمیل پرسشنامه‌ها و محرمانه بودن نتایج آن توضیحاتی گردید. برای جلب همکاری بیشتر آنان در پاسخ دقیق و درست به پرسشنامه‌ها به آنان گفته شد که در صورت تمایل نتایج پرسشنامه‌ها به صورت فردی در اختیارشان قرار خواهد گرفت. سپس یکی از گروه‌های آزمایشی در معرض یک برنامه در حوزه آموزش راهبردهای یادگیری به مدت ۹ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای (هفته‌ای ۲ جلسه)، قرار گرفت و به گروه آزمایشی دیگر مهارت حل مسأله طی ۹ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای (۲ جلسه در هفته) آموزش داده شد. برای اینکه آزمودنی‌ها از لحاظ آموزشی دچار مشکل نشوند، از ساعت آموزشی درس برنامه‌ریزی تحصیلی - شغلی و ساعات پرورشی مدرسه برای جلسات مذکور استفاده گردید. البته قبل از شروع مداخله به منظور توجیه اولیاء محترم دانش‌آموزان، از شرکت فرزندان‌شان در برنامه‌های آموزشی این تحقیق و درخواست کمک از آنان در نظارت و پیگیری فرزندان‌شان در برنامه‌های آموزشی با همکاری مدیر مدرسه و دعوت رسمی از اولیاء دانش‌آموزان، طی یک جلسه در مورد

نمره کل پرسشنامه نیز در سطحی مطلوب و معنادار بود (کوثری، ۱۳۹۰).

در این پژوهش نمره دانش‌آموزان در پاسخگویی به پرسشنامه خودکارآمدی شرر^۱ (۱۹۸۲)، میزان خودکارآمدی آنان را مشخص کرده است، که در آن نمره بالا به معنی داشتن احساس خودکارآمدی بالا و نمره پایین بیانگر سطح پایین احساس خودکارآمدی بوده است. برای سنجش خودکارآمدی از مقیاس خودکارآمدی شرر و همکاران (۱۹۸۲) استفاده شده است. این مقیاس ۳ جنبه از رفتار شامل میل به آغازگری رفتار، میل به گسترش تلاش برای کامل کردن تکلیف و مقاومت در رویایی با موانع را اندازه‌گیری می‌کند. شرر و همکاران (۱۹۸۲)، این مقیاس ۱۷ سؤالی را برای اندازه‌گیری یک مجموعه کلی از انتظاراتی که افراد به موقعیت‌های جدید می‌برند، توسعه دادند این مقیاس اکثراً برای اندازه‌گیری عمومی مورد استفاده قرار گرفته است و به شیوه چهار امتیازی طیف لیکرت اندازه‌گذاری می‌شود. اگرچه مقیاس خودکارآمدی عمومی برای پژوهش‌های بالینی و شخصیتی توسعه یافت، اما از آن در سازمان‌ها نیز استفاده شده است. نمره‌گذاری مقیاس از راست به چپ (۱ امتیاز اولین گزینه تا ۴ امتیاز آخرین گزینه) است. امتیاز کلی از جمع نمره‌های تمام گویه‌ها به دست می‌آید که به این ترتیب کمینه آن ۱۷ و بیشینه آن ۹۸ خواهد بود. در این پژوهش نمره دانش‌آموزان در پاسخگویی به پرسشنامه فرسودگی تحصیلی (بروسو و سافیلی^۲، ۱۹۹۷)، میزان فرسودگی تحصیلی آنان را مشخص کرده است، که در آن نمره بالا به معنی داشتن فرسودگی تحصیلی بالا و نمره پایین بیانگر سطح پایین فرسودگی تحصیلی بود. این پرسشنامه ۳ حیطه فرسودگی تحصیلی یعنی خستگی تحصیلی، بی-علاقگی تحصیلی و ناکارآمدی تحصیلی را می‌سنجد. پرسشنامه مذکور ۱۵ ماده دارد، که با روش درجه‌بندی طیف لیکرت، "کاملاً مخالف" تا "کاملاً موافق" توسط آزمودنی‌ها درجه‌بندی شده است. خستگی تحصیلی ۵ ماده، بی‌علاقگی تحصیلی ۴ ماده و ناکارآمدی تحصیلی ۶ ماده دارد. پایایی پرسشنامه را سازندگان آن به ترتیب ۰،۱۷، ۰،۸۲، ۰،۷۵، برای ۳ حیطه فرسودگی تحصیلی محاسبه کرده‌اند. ضرایب اعتبار پرسشنامه از طریق همبسته کردن آن با پرسشنامه رفتارهای دانشجویی به

موضوع پژوهش، برنامه‌های آموزشی و اهمیت آنها در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان صحبت شد و به سؤالات آنان در این زمینه پاسخ داده شد. در پایان آموزش، پس-آزمون‌های خودکارآمدی تحصیلی، فرسودگی تحصیلی و اهمال‌کاری در گروه آزمایشی که آموزش راهبردهای یادگیری را دریافت کرده بودند و گروه کنترلی، اجرایی شد، تا نتایج آن با نتایج به دست آمده از پس‌آزمون‌ها در مورد تأثیر آموزش راهبردهای یادگیری در بعد فراشناختی نیز مورد بررسی و قضاوت قرار گیرد.

در این پژوهش نمره دانش‌آموزان در پاسخگویی به پرسشنامه اهمال‌کاری تحصیلی میزان اهمال‌کاری تحصیلی آنان را مشخص کرده است که در آن نمره بالا به معنی داشتن تمایل به اهمال‌کاری و نمره پایین بیانگر عدم تمایل به اهمال‌کاری می‌باشد.

مقیاس اهمال‌کاری، نسخه دانش‌آموز، توسط سولومون و راثلوم (۱۹۸۵) برای بررسی اهمال‌کاری تحصیلی در ۳ حوزه آماده نمودن تکالیف (سؤالات ۹ تا ۱۷)، مطالعه برای امتحان (سؤالات ۱ تا ۹) و تهیه مقالات نیمسال تحصیلی (سؤالات ۲۰ تا ۲۵) ساخته شده و شامل ۲۱ گویه است. در مقابل هر گویه، طیف چهار گزینه‌ای از "بندرت" (نمره ۱) تا "تقریباً همیشه" (نمره ۴) قرار دارد. افزون بر ۲۱ سؤال، ۶ سؤال (سؤالات ۷، ۸، ۱۸، ۱۹، ۲۶، ۲۷) برای سنجش ۲ ویژگی "احساس ناراحتی نسبت به اهمال‌کار بودن" و "تمایل به تغییر عادت اهمال‌کاری" در نظر گرفته شده است. لازم به ذکر است که بنا به پیشنهاد سازنده مقیاس، در محاسبه روایی و پایایی، این ۶ سؤال منظور نشدند (جوکار و دلاوری ۱۳۸۶). جوکار و دلاوری در سال ۱۳۸۶ این مقیاس را به فارسی ترجمه کردند و روایی و پایایی آن را روی یک نمونه ۲۵۵ نفره سنجیدند. بر همین اساس در پژوهش حاضر نیز کسب نمره بالای ۵۰ در پرسشنامه اهمال‌کاری ملاک تعیین فرد به‌عنوان اهمال‌کار بود. روش نمره‌گذاری این مقیاس به این شیوه است که در مقابل هر گویه طیف پنج گزینه‌ای از "هیچ وقت" با نمره ۱، "خیلی کم" نمره ۲، "بعضی وقت‌ها" با نمره ۳، "بیشتر وقت‌ها" با نمره ۴ و "همیشه" با نمره ۵ قرار دارد. برای احراز روایی از روش تحلیل عاملی و همبستگی گویه با نمره کل استفاده شد. نتایج تحلیل عاملی به روش مؤلفه‌های اصلی، بیانگر وجود یک عامل کلی در پرسشنامه اهمال‌کاری بود. همبستگی گویه‌ها با

^۱ - Scherer

^۲ - Brosseau and Safili

در این مرحله از روش کدگذاری باز و محتوایی (محوری) استفاده شد. بیش از ۵۵۵ کد باز از منابع تأیید شده در گام‌های قبلی مطابق جدول ۲، استخراج شد. اطلاعات این جدول شامل شرح اصلی کد باز، و شماره و رفرنس هر کد است.

کدگذاری باز عبارتند از: نسبت دادن کدهای مفهومی و مقوله‌ای به هر کوچکترین واحد معنادار از محتوای متنی هدف. کدگذاری باز را عمدتاً با کدگذاری اولیه و کدگذاری متمرکز (کانونی) توضیح می‌دهند. چون پایه نخست مفهوم‌سازی در جی تی است و پراکندگی داده‌ها را مثل نوری در کانون مقولات جمع می‌کند و به آنها قوت معنایی می‌بخشد. واحد معنادار داده‌ها می‌تواند یک جمله کوچک، یا یک قسمت از بند و یا یک یا چند بند از کل محتوای متنی باشد. گزاره‌ها با توجه به مضامین و مفاهیم آنها مقوله‌ای می‌شوند. مقوله‌ای کردن کاری فکری و خلاق است و نیاز به مفهوم‌سازی عمیق از گزاره‌ها دارد و بدین ترتیب هر واحد متنی برچسبی مفهومی می‌خورد، پله پله به صورت مداوم از مفهوم‌های کوچک، طیف‌های مفهومی تشکیل می‌شود. از هر طیفی یک مقوله به دست می‌آید و بدین ترتیب کل داده‌ها عنوان‌بندی و نشانه‌گذاری می‌شود و مقولات به دست آمده در ستون مشخصی درج می‌شود (فراستخواه، ۱۳۹۵). در جدول ۲ نمونه‌ای از گزاره‌ها جهت برخی از مفاهیم استخراج گردیده قابل مشاهده می‌باشد. با توجه به تعداد بالای گزاره‌ها، گزارش کامل کدهای اولیه (مفاهیم) استخراج گردیده از گزاره‌ها در قسمت پیوست پژوهش ارائه گردیده است. در ادامه به نتایج کدگذاری باز داده‌های تحقیق پرداخته می‌شود:

دست آمده که به ترتیب برابر با ۰,۳۸، ۰,۶۲، ۰,۴۵ محاسبه شده که در سطح ($P < 0,001$) معنادار است (به نقل از نعمی، ۱۳۸۸).

برای تجزیه و تحلیل داده‌های آماری و بررسی سؤالات این پژوهش با استفاده از نرم‌افزار SPSS-23 و آماره‌های توصیفی و آزمون استنباطی متناسب با نوع داده‌ها و متغیرها استفاده شد. به این منظور در سطح آمار توصیفی از جداول توزیع فراوانی، میانگین و انحراف معیار برای توصیف داده‌ها استفاده شد و در سطح آمار استنباطی از تحلیل کواریانس چند متغیره (مانکوا) و آزمون تعقیبی توکی استفاده گردید.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های کیفی پژوهش

در این بخش ابتدا پیش فرض‌های تحلیل کواریانس چند متغیره (MANCOVA) مورد بررسی قرار گرفته و در ادامه جهت تدوین راهبردهای یادگیری از منظر فراشناختی و تأثیر آن بر خودکارآمدی تحصیلی، اهمال-کاری و فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه شاغل به تحصیل در مدارس ناحیه ۲ شهر رشت طی سال تحصیلی ۱۴۰۱ - ۱۴۰۰ و ارائه الگو جهت بهبود آنها در دوره بیماری کرونا از تحلیل کواریانس (MANCOVA) استفاده شد. پس از مشخص شدن سؤالات پژوهشی، از طریق انتخاب کلید واژه‌ها و جستجوی این عبارات، منابع شناسایی و پس از تأیید مستندات بر اساس معیارهای ورودی مشخص شده، استخراج داده‌ها از روش کدگذاری انجام می‌شود. استخراج اطلاعات، تحلیل آنها: گام بعدی شامل استخراج اطلاعات از مستندات و منابع مورد تأیید است.

جدول ۲- نمونه‌ای از کد باز (کدگذاری باز) مصاحبه‌ها

ردیف	کد	شرح اصلی کد باز	کد باز
۱	C:1-001	همه‌گیری ویروس کرونا و تعطیلی اجباری آموزش‌ها و هدایت مدارس به سمت آموزش غیرحضوری از اواخر سال ۹۸ تاکنون به کیفیت آموزشی و تأمین نیازهای تربیتی و اجتماعی دانش‌آموزان صدمه زده است.	-آموزش غیرحضوری -کیفیت آموزش -تأمین نیازهای تربیتی و اجتماعی
۲	C:2-001	به نیازهای روحی و تربیتی که یکی از موضوعات اساسی زندگی افراد است به صورت کامل پاسخ داده نشد.	نیازهای روحی و تربیتی
۳	C:3-001	فضای فیزیکی مدارس با شیوع ویروس کرونا تعطیل شد درحالی که این فضا در تعاملات اجتماعی و فعالیت‌های زیستی و ارتقای سطح مهارت‌های دانشجویان نقش بسیار مهمی دارد.	تعاملات اجتماعی فعالیت‌های زیستی ارتقای سطح مهارت‌های دانشجویان
۴	C:1-002	فعالیت‌های تربیتی، فرهنگی، هنری، ورزشی و پرورشی مدارس که نقش مؤثری در انسان‌سازی، تقویت باورها،	فعالیت‌های تربیتی، فرهنگی، هنری، ورزشی

انسان‌سازی تقویت باورها مهارت‌افزایی رشد شخصیت	مهارت‌افزایی و رشد شخصیتی دارند.		
توجه به تربیت فرزندان تقویت رابطه والد-فرزندان	در این شرایط خاص کرونایی و حتی عادی خانواده‌ها باید با فراگیری و مطالعه، وقت بیشتری برای تربیت صحیح فرزندان بگذارند تا سر نخ تربیت کودکان آنان از دستشان خارج نشده و به بستر فضای مجازی که چون تیغ دو لبه عمل می‌کند، نیفتد.	C:2-002	۵
حضور اجتماعی جذابیت و شادابی خستگی روحی	حضور اجتماعی جذابیت و شادابی را برای دانشجویان به همراه دارد و امروز این قرنطینه‌ها و محدودیت‌های کرونایی موجب خستگی روحی آنها شده است.	C:3-002	۶
عدم تعامل و همکاری اثربخش بودن کلاس‌ها به صورت حضور	در آموزش مجازی تعامل و همکاری وجود ندارد و این آسیب جدی است در حالی که آموزش حضوری کلاس در معلم سرشار آموزه‌های علمی و تربیتی است.	C:4-002	۷
تدوین برنامه بلندمدت توجه به نیازهای تربیتی و آموزشی	برای رفع مشکلات تربیتی ناشی از دوران کرونا در دانشجویان باید برنامه بلند مدت تدوین شود تا اینکه نیازهای تربیتی و آموزشی را رفع کنیم.	C:5-002	۸
برنامه ریزی جامع و خلاقانه توجه به نیازهای تربیتی و آموزشی پیشبرد برنامه‌های آموزشی کاهش آسیب‌های اجتماعی	تامین نیازهای تربیتی و آموزشی دانشجویان به برنامه‌ریزی جامع و خلاقانه متناسب با شرایط امروز نیاز دارد زیرا با مطالعه و برنامه‌ریزی قادر به پیشبرد برنامه‌ها و کاهش آسیب‌های اجتماعی خواهیم بود.	C:1-003	۹
هدایت و تربیت فرزندان توجه به ارزش‌ها	تربیت، هدایت کردن افراد به سمت ارزش‌های والای انسانی است لذا این هدایت در خانه و مدرسه باید به گونه‌ای باشد که افراد این ارزش‌ها را پذیرفته و آن را در زندگی فردی و اجتماعی خود به کار ببندند.	C:2-003	۱۰
شکل‌گیری نظام آموزش یادگیرنده محور در کنار نظام آموزش معلم محور	یکی از مهم‌ترین تغییرات در حوزه آموزش در عصر اطلاعات، شکل‌گیری نظام آموزش یادگیرنده محور در کنار نظام آموزش معلم محور و به‌عنوان مکمل آن است.	C:1-007	۱۱
گسست فکری و عاطفی ضعیف رابطه والد-فرزند	گسست فکری و عاطفی بین والدین و فرزندان	C:2-007	۱۲
-ناامیدی و گسست فکری -استرس و دلهره	سرخوردگی دانش‌آموزان و معلمان در آموزش مجازی استرس و دلهره والدین از عدم یادگیری	C:3-007 C:4-007	۱۳ ۱۴
-کاهش اعتماد به نفس	کاهش اعتماد به نفس دانشجویان و دلسردی از یادگیری	C:5-007	۱۵
ترس والدین از فضای مجازی	دل‌نگرانی‌های والدین که از موبایل به دست شدن فرزندان و ورود او به محیط اینستاگرام و شبکه‌های اجتماعی می‌گوید.	C:7-007	۱۶
استفاده از فضای مجازی بدون نظارت خانواده اتلاف زمان یادگیری	استفاده از فضای مجازی بدون نظارت خانواده‌ها قطعاً آسیب‌هایی را برای کودک و نوجوان به همراه دارد و گاه باعث می‌شود کودک یا نوجوان وقت زیادی را در فضای مجازی باشد	C:1-008	۱۷
تحلیل رفتن انرژی روانی عدم تمرکز	استفاده بیش از حد از فضای مجازی موجب تحلیل رفتن انرژی روانی و عدم تمرکز می‌شود.	C:2-008	۱۸

<p>احساس بی حوصلگی و افسردگی عدم ارتباط واقعی و رودررو احساس انزوا و تنهایی</p>	<p>یکی دیگر از آسیب‌های استفاده بیش از حد از فضای مجازی، احساس بی حوصلگی و افسردگی است. در فضای مجازی کودک یا نوجوان ارتباط واقعی و رودررو ندارد و این باعث می‌شود احساس انزوا و تنهایی در او شکل بگیرد</p>	<p>C:1-010</p>	<p>۱۹</p>
<p>فرایند جامعه‌پذیری و اجتماعی شدن احساس تنهایی افسردگی رفتارهای پرخاشگرانه</p>	<p>یکی از کارکردهای اصلی مدارس و دانشگاه‌ها فرایند جامعه‌پذیری و اجتماعی شدن است و هم‌اکنون به دلیل شرایط کرونا و خانه‌نشینی دانش‌آموزان، احساس تنهایی، باعث افسردگی و بی‌حوصلگی آنها می‌شود و ممکن است رفتارهای پرخاشگرانه هم داشته باشند</p>	<p>C:2-010</p>	<p>۲۰</p>
<p>افزایش رفتارهای پرخطر رفتارهای ضد اجتماعی و غیر اخلاقی</p>	<p>افزایش رفتارهای پرخطر حتی رفتارهای جنسی پرخطر، یکی دیگر از تهدیدهای فضای مجازی است که ممکن است باعث تغییر رویکرد مثبت و رفتارهای ضد اجتماعی و غیر اخلاقی شود.</p>	<p>C:2-010</p>	<p>۲۱</p>
<p>رفتارهای پرخاشگرانه و ضد اجتماعی</p>	<p>حتی در برخی شبکه‌های اجتماعی تصاویر و فیلم‌هایی وجود دارد که ممکن است کودک و نوجوان آن را با زندگی خود مقایسه کند و این موضوع زمینه‌های بروز رفتارهای پرخاشگرانه و ضد اجتماعی را تشدید کند</p>	<p>C:1-011</p>	<p>۲۲</p>
<p>درک و افزایش صمیمیت و همدلی سلامت روان اعضای خانواده</p>	<p>درک و افزایش صمیمیت و همدلی و گوش دادن بین اعضای خانواده است که برای سلامت روان اعضای خانواده بسیار کمک کننده است.</p>	<p>C:2-011</p>	<p>۲۳</p>
<p>جو اعتماد و صمیمیت بین والدین و نوجوان</p>	<p>وقتی جو اعتماد و صمیمیت بین والدین و نوجوان حاکم باشد، نوجوان احساس نمی‌کند که والدین با پرسش‌های خود دنبال مچ‌گیری هستند.</p>	<p>C:3-011</p>	<p>۲۴</p>
<p>نظارت صحیح والدین</p>	<p>والدین وظیفه دارند با نظارت صحیح مثلا با آوردن تغذیه برای فرزند خود در زمان مطالعه، حضور کودک و نوجوان خود را در فضای مجازی نظارت کنند</p>	<p>C:1-012</p>	<p>۲۵</p>
<p>فراهم کردن بسترهای سالم درگیر شدن شناختی و هیجانی در فرایند یادگیری</p>	<p>در بعد آموزش نیز با فراهم کردن بسترهای سالم برای کلاس‌های آنلاین و الکترونیک، معلمان می‌توانند زمینه حداکثری مشارکت و شرکت در فعالیت‌های کلاسی و گروهی و درگیر شدن شناختی و هیجانی در فرایند یادگیری را برای دانش‌آموزان ایجاد کنند.</p>	<p>C:2-012</p>	<p>۲۶</p>
<p>کاهش بار روانی انعطاف‌پذیری بیشتر فرصت یادگیری</p>	<p>معلمان برای کاهش بار روانی وارد شده به دانش‌آموزان و خانواده‌ها مباحث کمتری را برای هر جلسه تدریس در نظر داشته باشند و با انعطاف‌پذیری بیشتر، فرصت یادگیری را برای دانش‌آموزان فراهم کنند</p>	<p>C:1-013</p>	<p>۲۷</p>
<p>منزوی شدن، حیازدایی، از بین رفتن حریم خصوصی، سست شدن بنیان‌های خانوادگی</p>	<p>به نظر بنده منفی‌ترین پیامد استفاده زیاد و نادرست از فضای مجازی، منزوی شدن، حیازدایی، از بین رفتن حریم خصوصی، سست شدن بنیان‌های خانوادگی است و این ناشی از ناآگاهی و بی‌توجهی خانواده نسبت به آثار منفی فضای مجازی است. در این دوران کرونا باعث شده‌ایم که همگی معتاد به این فضا شویم.</p>	<p>C:2-013</p>	<p>۲۸</p>

هتک حرمت و تعدی به حریم خصوصی افراد	آسیب‌ها و تأثیرهای دفعی و ملموس و به تعبیری سخت، مثل هتک حرمت و تعدی به حریم خصوصی افراد، که انسان در همان لحظات نخست وقوع، متوجه و متالم می‌شود.	C:1-014	۲۹
توجه به تأثیرات منفی در زندگی جوانان	آسیب‌ها و تأثیرهای آرام، تدریجی و غیرملموس و نرم که انسان در ابتدای امر متوجه نمی‌شود، اما به مرور زمان و گذشت ایام نتایج آن را در خود و زندگی‌اش می‌بیند.	C:1-015	۳۰

قبل کد گذاری اولیه که زیر مجموعه کد گذاری باز است به پایان رسیده و اکنون محقق بر اساس ارتباط معنایی کدهای اولیه آنها را دسته‌بندی می‌کند. این دسته‌بندی به دو صورت انجام می‌گیرد کد جدیدی تعریف می‌گردد و تعدادی از کدهای اولیه در آن دسته قرار می‌گیرند و یا کدی در سطح انتزاعی‌تر وجود دارد که کدها زیر مجموعه آن قرار می‌گیرند که به آن مقولات گویند. با توجه به کدهای اولیه به دست آمده در جدول ۳ مقولات فرعی و در نهایت مقولات اصلی در جدول ۴ قابل مشاهده می‌باشند.

سایر پاسخ‌های باز و پاسخ‌های به دست آمده از مصاحبه‌های تکمیلی، مقوله‌بندی و تحلیل شدند و در نهایت مجموع پاسخ‌های تحلیل شده، شاخص‌ها و پیامدهای مورد نظر معرفی شده است. در جدول ۳، مضمون‌ها، مقولات و نشانگرهای آن، ارائه شده است. لازم به توضیح است در جدول، تنها به نشانگرهایی اشاره شده است که بیشترین فراوانی و تکرار را داشته و از اهمیت بیشتری در شناسایی مقوله‌های تحقیق برخوردار بوده‌اند. در عمل، محقق نشانگرهای بیشتری را برای شناسایی محتوای پاسخ‌های پاسخگویان به کار برده است. در مرحله

جدول ۳- مضمون، مقوله و نشانگرهای پژوهش (کدگذاری محوری)

مضمون	مقوله	نشانگر
اهمال کاری تحصیلی	مشکلات خانوادگی	نداشتن پول و حتی پول برای خرید گوشی همراه، نداشتن شرایط مالی مناسب در خانواده‌ها، عدم ارائه ابزارهای آموزش الکترونیکی به والدین کم درآمد، مقدار درآمد مکفی خرج امروز نیست، والدین بیکار و نداشتن شغل، تعداد فرزندان بیشتر،
	انزوای اجتماعی	سطح فرهنگ پایین خانوادگی، فرهنگ اجتماعی باعث حاشیه رفتن فرزندان، رفتارهای پنهان فرزندان، تعصب بیجا و زیاد از حد والدین، طرد شدن از خانواده به خاطر مشغله‌های کاری و خانوادگی، عدم درک مشکلات آنها توسط والدین
	روان‌رنجوری	مشکلات عاطفی، نداشتن غمخوار، نداشتن همراز و همدل، افسردگی ناشی از عدم آشنایی با فضای مجازی، ضعیف بودن ایمان و اعتقاد، سردرگمی در ندانستن نقش پدر و مادر، ازدواج نامناسب خانوادگی و عدم توجه به نیازهای فرزندان، اضطراب، بی‌حوصلگی، ناامیدی
	استثمار جنسیتی	انجام کارهای سخت نامناسب، شرایط بد در اجتماعی، تهدیدات فضای مجازی، دیدن تصاویر مستهجن، ورود به فضاهای نامناسب جنسیتی،
	حمایت خانوادگی	کمک به نگهداری فرزندان و تربیت آنها، حمایت‌های خانواده از فرزندان، تقویت حمایت‌های عاطفی از فرزندان در خانواده، تغییر نگاه متعصبانه و باورهای غلط نسبت به تحصیل فرزندان و عدم کارکردن فرزندان در دوران تحصیل، تقویت اعتماد فرزندان به یادگیری در فضای آموزش مجازی
	حمایت قانونی	تسهیل در اعطای وام و تسهیلات بانکی، تدوین قوانین حمایت اقتصادی از خانواده‌های کم بضاعت، تمرکز فعالیت‌های حمایتی اقتصادی از خانواده‌های ضعیف در یک سازمان خاص، تشکیل صندوق‌های حمایتی برای حمایت از فرزندان بی‌سرپرست، اجرای قوانین حمایت از حقوق فرزندان آسیب دیده و نداشتن خانواده
	حمایت مدنی	تقویت دید گره‌گشایی و انگیزه تحصیل در فرزندان، حمایت سرمایه‌گذاری‌ها به تحصیل فرزندان در همه جای دنیا، توسعه مراکز آموزشی برای رشد و مهارت فرزندان، ایجاد پل ارتباطی بین والدین و فرزندان، حمایت جامعه از خانواده‌ها و تأکید بر ارتباطات خانوادگی، کمک سازمان‌های حمایتی در تأکید به ارتباطات و توجه خانواده‌ها به نیازهای فرزندان، تغییر نگرش جامعه از کمک مادی هدف به سمت مهارت و آموزش

عدم آموزش مهارت‌های زندگی، عدم بهبود سبک زندگی، عدم سوادآموزی و رفتن به دانشگاه، عدم پرورش استعدادها و تقویت نوآوری در دوران کرونا، عدم توجه به گسترش فرهنگ مطالعه و استفاده از وسایل ارتباط جمعی در دوران کرونا، عدم معرفی دانشجویان موفق و الگو قرار دادن برای دیگر دانشجویان، عدم حمایت سازمان‌ها و خانواده برای رهایی از بزهکاری فرزندان، از بین نبردن تأثیرات منفی مخرب فضای مجازی بر یادگیری فرزندان	نبود ظرفیت‌سازی	فرسودگی تحصیلی
عدم آموزش‌های فنی - حرفه‌ای، عدم آموزش‌های حقوقی - اقتصادی، عدم آگاهی از حقوق شهروند اجتماعی، عدم بهبود روابط اجتماعی و عضویت در گروه‌های اجتماعی	مهارت‌زدایی	
نبود تأمین امنیت جنسی در فضای مجازی، نبود مشاوره و کمک به خانواده در تربیت فرزندان آنها، حمایت و مشاوره به فرزندان در استفاده از فضای مجازی، عدم تقویت ریسک‌پذیری و تشویق به استقلال و کارآفرینی، تغییر نامناسب در ذهن فرزندان و نبود روحیه در آنها، عدم شادابی در فرزندان از طریق مشارکت اجتماعی، نبود روابط با اطرافیان و دوستان، نداشتن احساس خودکارآمدی و مستقل بودن	عدم تقویت جسمی و روانی	
تنزیل سطح دانش، مهارت‌زدایی، تعلیم و تربیت نامناسب به دلیل ناآشنایی، نداشتن توانایی - های لازم برای فائق آمدن بر مشکلات آموزشی، عدم تمایل به انجام کارهای جدید، کاهش خود اثربخشی	نداشتن انگیزه	
نبود آگاهی‌های لازم، عدم پذیرش ایده‌های نو، ترس از گفته‌ها، عدم پذیرش اجتماعی، عدم استقلال فکری، عدم تقویت استعدادها، عدم فرهنگ‌سازی کارآفرینی	عدم مسئولیت‌پذیری	
عدم خودباوری، عدم توجه به نیازهای آموزشی در مناطق مختلف، عدم حمایت‌های مناسب از سوی دولت و مسئولان آموزش، عدم اعتماد به نفس، عدم داشتن احساس باارزش بودن در زندگی، عدم الگوسازی دانشجویان شایسته در جامعه، عدم فرصت‌های فناوری و تکنولوژی در آموزش، عدم نهادینه نمودن فرهنگ فضای مجازی در آموزش	فقدان دانش و پذیرش فناورانه در آموزش	
آموزش خلاقیت از بدو تولد به فرزندان، تأکید بر مسئولیت‌پذیری، حس اعتماد پذیری بین والدین و فرزندان	مسئولیت خانوادگی	
تبلیغات و اطلاع‌رسانی در راستای شادابی، تغییر سبک زندگی، کاهش استرس‌ها و تنش‌های روحی و روانی، افزایش شادی با اصلاح باورها و معقول سازی آنها، افزایش استعداد و بالندگی با شادی و نشاط	شادابی اجتماعی	
آموزش هدف‌گرایی، توجه به نیازها و خواسته‌های فرزندان، فراهم نمودن بستر مناسب برای رفاه و آرامش فرزندان در خانواده	هدف‌گرایی	
تقویت هم‌نوایی و خودتطابقی، احساس مسئولیت متقابل، یگانگی در شخصیت افراد، مشارکت، اعتماد به یکدیگر	انسجام اجتماعی	
خوش‌بینی به آینده، امید و خودباوری در بین اعضای خانواده، نگرش مثبت افراد خانواده نسبت به ایده‌های یکدیگر، ایمان و باور	عدم تنزل در حفظ کانون خانواده	
تأکید بر حقوق فرزندان در خانواده، رعایت عدالت و مساوات بین ویژگی‌های فرزندان در خانواده و جامعه، دادن فرصت‌های خودباوری به فرزندان، توجه به ارزش‌های وجودی فرزندان	افزایش تعاملات	
کاهش انزوای و گوشه‌گیری، میدان دادن به نظرات فرزندان، پذیرش ایده‌های نو فرزندان از سوی خانواده‌ها، دادن فرصت‌های مهم در سطح جامعه به فرزندان،	اعتماد به نفس و عزت نفس	

یافته‌های کمی پژوهش

پس از غربالگری و حذف داده‌های پرت به کمک نرم‌افزار SPSS ارائه شده است.

روش‌هایی را که به‌وسیله آنها می‌توان اطلاعات جمع‌آوری شده را پردازش و بعد خلاصه نمود، آمار توصیفی می‌نامند. در بخش آمار توصیفی، تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از شاخص‌های مرکزی همچون میانگین و شاخص پراکندگی انحراف معیار انجام پذیرفته است. خلاصه وضعیت آمار توصیفی مربوط به متغیرهای تحقیق

جدول ۴- میانگین و انحراف معیار خودکارآمدی تحصیلی، اهمال کاری و فرسودگی تحصیلی

متغیر	وضعیت	گروه	میانگین	انحراف معیار
خودکارآمدی تحصیلی	پیش‌آزمون	گروه کنترل	91.32	5.02
		گروه آزمایش	57.40	3.66
	پس‌آزمون	گروه کنترل	58.12	3.68
		گروه آزمایش	29.48	2.23
اهمال کاری تحصیلی	پیش‌آزمون	گروه کنترل	90.40	5.15
		گروه آزمایش	55.56	3.53
	پس‌آزمون	گروه کنترل	56.84	3.97
		گروه آزمایش	31.40	3.10
فرسودگی تحصیلی	پیش‌آزمون	گروه کنترل	30.08	2.64
		گروه آزمایش	52.40	3.98
	پس‌آزمون	گروه کنترل	51.88	3.57
		گروه آزمایش	68.48	4.38

به‌منظور بررسی فرضیات پژوهش از تحلیل کواریانس استفاده شده است که انجام این آزمون از جمله پیش فرض‌های بررسی نرمال بودن متغیرهاست.

جدول ۵- آزمون شاپیرو-ویلکز برای بررسی نرمال بودن متغیرها

متغیر	وضعیت	گروه	شاخص	سطح معنی داری
خودکارآمدی تحصیلی	پیش‌آزمون	گروه کنترل	.944	.183
		گروه آزمایش	.937	.127
	پس‌آزمون	گروه کنترل	.945	.191
		گروه آزمایش	.961	.431
اهمال کاری تحصیلی	پیش‌آزمون	گروه کنترل	.935	.112
		گروه آزمایش	.958	.375
	پس‌آزمون	گروه کنترل	.949	.234
		گروه آزمایش	.952	.284
فرسودگی تحصیلی	پیش‌آزمون	گروه کنترل	.967	.561
		گروه آزمایش	.972	.693
	پس‌آزمون	گروه کنترل	.947	.216
		گروه آزمایش	.936	.118

۰,۰۵ است و متغیرها نرمال هستند و در نتیجه فرض همگنی توزیع متغیرها در داده‌ها وجود دارد. در انجام تحلیل کواریانس این فرضیه بیان می‌شود که واریانس هر خانه از جدول داده‌ها باید یکسان باشد. برای بررسی این همگنی متغیرها از آزمون لوین استفاده می‌شود.

نتایج آزمون شاپیرو-ویلکز برای بررسی نرمال بودن متغیرها به‌صورت جدول (۵) گزارش شده است. نتایج به دست آمده از آزمون شاپیرو-ویلکز نشان داد که مقدار سطح معناداری برای هر سه متغیر خودکارآمدی تحصیلی، اهمال کاری و فرسودگی تحصیلی در دو گروه کنترل و آزمایش در دو وضعیت پیش‌آزمون و پس‌آزمون بالاتر از

جدول ۶- نتایج آزمون همگنی واریانس لوین

سطح معناداری	آماره F	متغیر
.054	4.769	خودکارآمدی تحصیلی
.210	6.745	اهمال کاری تحصیلی
.108	2.688	فرسودگی تحصیلی

همان‌طور که در جدول ۶؛ نشان داده شده است، مقدار اهمال کاری و فرسودگی تحصیلی بیشتر از 0.05 شد و سطح معناداری برای هر سه متغیر خودکارآمدی تحصیلی، فرض همگنی واریانس‌ها مورد تأیید قرار می‌گیرد.

جدول ۷- نتایج آزمون اثرهای بین آزمودنی

سطح معناداری	آماره F	میانگین مجذورها	مجموع مجذورها	گروه‌ها	متغیر
.۰۲۳۸	۱،۴۸	۱۷،۵۷	۳۵،۱۴	پیش‌آزمون*گروه‌ها	خودکارآمدی تحصیلی
		۱۱،۸۴	۵۰۹،۱۲	خطا	
.۰،۹۶۵	.۰،۰۳۶	۱۳،۷۳	۲۷،۴۶	پیش‌آزمون*گروه‌ها	اهمال کاری تحصیلی
		۹،۷۹	۴۲۱،۰۷	خطا	
.۰،۲۳۸	۱،۴۸	۲۸،۶۷	۵۹،۳۵	پیش‌آزمون*گروه‌ها	فرسودگی تحصیلی
		۱۱،۶۶	۵۰۱،۵۳	خطا	

0.05 است، معنادار نیست. با توجه به نتیجه به دست آمده می‌توان گفت بردارهای متقابل معنادار نبوده و شیب رگرسیونی در فرسودگی تحصیلی در دو گروه تفاوت معناداری ندارد.

فرضیه اول: تدوین راهبردهای یادگیری از منظر فراشناختی بر خودکارآمدی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه شاغل به تحصیل در مدارس ناحیه ۲ شهر رشت اثربخش است.

برای بررسی این فرضیه، تفاوت کوواریانس در متن مانکوا روی متغیرهای وابسته انجام شد. که در جدول (۸)، نتایج تحلیل کوواریانس در متن مانکوا برای مقایسه پس‌آزمون متغیر خودکارآمدی تحصیلی را نشان می‌دهد.

با توجه به نتایج جدول (۷)، اثر تعاملی پیش‌آزمون و گروه‌ها در متغیر خودکارآمدی تحصیلی، چون سطح معناداری بالاتر از 0.05 است، معنادار نیست. با توجه به نتیجه به دست آمده می‌توان گفت بردارهای متقابل معنادار نبوده و شیب رگرسیونی در خودکارآمدی تحصیلی در دو گروه تفاوت معناداری ندارد. بر اساس نتایج همین جدول اثر تعاملی پیش‌آزمون و گروه‌ها در متغیر اهمال کاری تحصیلی چون سطح معناداری بالاتر از 0.05 است، معنادار نیست. با توجه به نتیجه به دست آمده می‌توان گفت بردارهای متقابل معنادار نبوده و شیب رگرسیونی در اهمال کاری تحصیلی در دو گروه تفاوت معناداری ندارد. بر اساس نتایج همین جدول اثر تعاملی پیش‌آزمون و گروه‌ها در متغیر فرسودگی تحصیلی چون سطح معناداری بالاتر از

جدول ۸- نتایج تحلیل کوواریانس یک راه خودکارآمدی تحصیلی در متن مانکوا

سطح معناداری	F	میانگین مجذورات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	متغیر وابسته	اثر
.۰،۰۰۰	۳۶،۹۷	۳۵۷،۲۵	۱	۳۵۷،۲۵	خودکارآمدی تحصیلی	گروه
		۹،۶۶	۴۵	۴۳۴،۷۹		خطا

فرضیه دوم: تدوین راهبردهای یادگیری از منظر فراشناختی بر اهمال‌کاری تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه شاغل به تحصیل در مدارس ناحیه ۲ شهر رشت اثربخش است.

برای بررسی این فرضیه، تفاوت کوواریانس در متن مانکوا روی متغیرهای وابسته انجام شد. که در جدول (۹) نتایج تحلیل کوواریانس در متن مانکوا برای مقایسه پس-آزمون متغیر خودکارآمدی تحصیلی را نشان می‌دهد.

جدول ۹- نتایج تحلیل کوواریانس یک راهه اهمال‌کاری تحصیلی در متن مانکوا

اثر	متغیر وابسته	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری
گروه خطا	اهمال‌کاری تحصیلی	۳۰۸,۶۱	۱	۳۰۸,۶۱	۲۵,۷۱	۰,۰۰۰
		۵۴۰,۰۱	۴۵	۱۲,۰۰		

فرضیه سوم: تدوین راهبردهای یادگیری از منظر فراشناختی بر فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه شاغل به تحصیل در مدارس ناحیه ۲ شهر رشت اثربخش است.

برای بررسی این فرضیه، تفاوت کوواریانس در متن مانکوا روی متغیرهای وابسته انجام شد. که در جدول (۱۰)، نتایج تحلیل کوواریانس در متن مانکوا برای مقایسه پس-آزمون متغیر فرسودگی تحصیلی را نشان می‌دهد.

جدول ۱۰- نتایج تحلیل کوواریانس یک راهه فرسودگی تحصیلی در متن مانکوا

اثر	متغیر وابسته	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری
گروه خطا	فرسودگی تحصیلی	۳۴۴,۴۴	۱	۳۴۴,۴۴	۳۰,۴۲	۰,۰۰۰
		۵۰۹,۷۱	۴۵	۱۱,۳۲		

تحصیلی، اهمال‌کاری و فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه در دوره بیماری کرونا می‌باشد. نتایج پژوهش نشان داد که؛ راهبردهای یادگیری از منظر فراشناختی بر خودکارآمدی تحصیلی، اهمال‌کاری و فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه شاغل به تحصیل در مدارس ناحیه ۲ شهر رشت اثربخش است. به‌منظور انجام این فرضیه در ابتدا پیش فرض‌های تحلیل کوواریانس صورت پذیرفت و در ادامه نتایج تحلیل کوواریانس چند متغیره جهت درستی این فرضیه گزارش شده است. با توجه به نتایج جدول ۸ اثر پیلای به‌عنوان محافظ کارترین شاخص تحلیل کوواریانس نشان داد که تدوین راهبردهای یادگیری از منظر فراشناختی بر

نتایج به دست آمده در جدول (۸)، نشان از آن دارد که تحلیل کوواریانس در متغیر خودکارآمدی تحصیلی (sig=0.00 F=36.97,) معنادار است. با توجه به نتایج به دست آمده می‌توان گفت گروه آزمایش تغییر معناداری در خودکارآمدی تحصیلی نسبت به گروه کنترل تحت تأثیر مداخله بوجود آمده است یعنی تدوین راهبردهای یادگیری از منظر فراشناختی بر خودکارآمدی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه شاغل به تحصیل در مدارس ناحیه ۲ شهر رشت اثربخش است.

نتایج به دست آمده در جدول ۹، نشان از آن دارد که تحلیل کوواریانس در متغیر اهمال‌کاری تحصیلی (sig=0.00 F=25.71,) معنادار است. با توجه به نتایج به دست آمده می‌توان گفت گروه آزمایش تغییر معناداری در اهمال‌کاری تحصیلی نسبت به گروه کنترل تحت تأثیر مداخله به وجود آمده است یعنی تدوین راهبردهای یادگیری از منظر فراشناختی بر اهمال‌کاری تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه شاغل به تحصیل در مدارس ناحیه ۲ شهر رشت اثربخش است.

نتایج به دست آمده در جدول ۱۰، نشان از آن دارد که تحلیل کوواریانس در متغیر فرسودگی تحصیلی (sig=0.00 F=30.42,) معنادار است. با توجه به نتایج به دست آمده می‌توان گفت گروه آزمایش تغییر معناداری در فرسودگی تحصیلی نسبت به گروه کنترل تحت تأثیر مداخله به وجود آمده است یعنی تدوین راهبردهای یادگیری از منظر فراشناختی بر فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه شاغل به تحصیل در مدارس ناحیه ۲ شهر رشت اثربخش است.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر، شناسایی راهبردهای یادگیری از منظر فراشناختی و بررسی اثر آن بر خودکارآمدی

طباطبایی و کارشکی (۱۳۸۷) نشان داد که بین راهبردهای فراشناختی و خودکارآمدی رابطه وجود دارد. نتایج پژوهش یوسفزاده، یعقوبی و رشیدی (۱۳۹۱) که با عنوان تأثیر آموزش مهارت‌های فراشناختی بر خودکارآمدی دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه شهر همدان انجام شد، به این نتیجه رسیدند که آموزش مهارت‌های فراشناختی میزان خودکارآمدی دانش‌آموزان را افزایش می‌دهد. یوسفزاده، یعقوبی و رشیدی (۱۳۹۱) در پژوهشی که با هدف بررسی تأثیر آموزش مهارت‌های فراشناختی بر خودکارآمدی دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه انجام دادند به این نتیجه رسیدند که آموزش مهارت‌های فراشناخت خودکارآمدی را افزایش می‌دهد. بنابراین می‌توان گفت که نتایج پژوهش حاضر با پژوهش‌هایی که در گذشته انجام گرفته، همخوان است.

پیشنهاد می‌شود با توجه به تأثیرگذاری آموزش راهبردهای فراشناختی، به‌منظور پیشگیری از پیامدهای منفی اهمال‌کاری تحصیلی و خودکارآمدی پایین، از این روش آموزشی استفاده شود. در واقع، آموزش راهبردهای یادگیری فراشناختی مسیر پیشرفت و دنبال کردن انگیزه‌های تحصیلی را برای دانش‌آموزان هموار می‌کند. همچنین با توجه به اینکه جامعه‌ای بالنده و شکوفا خواهد بود که افراد بالنده و خودکارآمد پرورش داده باشد، از آموزش و پرورش انتظار می‌رود برنامه‌های تربیتی در دوران کرونا تدوین نماید که هدف آن خودنظم‌جو کردن هر چه بیشتر دانش‌آموزان در امر آموزش و به تبع آن پرورش انسان‌هایی کارآمد، مسئول، مستقل و دارای معیارهای درونی باشد.

با توجه به نتایج این پژوهش و پژوهش‌های مشابه صورت گرفته، پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های میدانی گسترده‌تر و مطالعات عمیق‌تری در زمینه تدوین راهبردهای یادگیری از منظر فراشناختی و تأثیر آن بر خودکارآمدی تحصیلی، اهمال‌کاری و فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان در حوزه‌های مختلف انجام پذیرد. همچنین انجام این پژوهش و نتایج آن می‌تواند زمینه اجرای پژوهش‌های تازه و ایده‌های نو و مرتبط را برای پژوهشگران آینده داخلی و خارجی فراهم کند. پیشنهاد می‌گردد در پژوهش‌های بعدی متغیرهایی که در پژوهش حاضر کنترل نشده است، مورد بررسی و کنترل قرار گیرد. به پژوهشگران توصیه می‌گردد راهنمایی‌های لازم را در خصوص مفاهیم متغیرهای پژوهش را به آزمودنی‌ها ارائه نمایند تا ایشان، آمادگی بیشتری جهت پاسخگویی به پرسشنامه‌ها داشته باشند.

خودکارآمدی تحصیلی، اهمال‌کاری و فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه شاغل به تحصیل در مدارس ناحیه ۲ شهر رشت اثربخش است و همچنین نتایج نشان داد بین گروه‌های آزمایش و کنترل از لحاظ حداقل یکی از متغیرهای وابسته تفاوت معناداری وجود دارد. در همین راستا، افشاری و همکاران (۲۰۲۰)، در پژوهشی به بررسی دیدگاه‌ها و نظرات دانشجویان پزشکی در مورد یادگیری الکترونیکی در ایران پرداختند. نتایج تحقیق نشان داد که دانشجویان پزشکی ایران با چالش‌های پراهمیت از جمله حجم بالای مطالب ارائه شده توسط اساتید، عدم تعامل با اساتید، سیستم پشتیبانی ضعیف، مدیریت ضعیف سیستم یادگیری الکترونیکی و انگیزه پایین روبه‌رو بودند. همچنین، الحربی و همکاران (۲۰۲۰)، پژوهشی با هدف "تعیین اثربخشی آموزش و دوره‌های مجازی سه بعدی در حفظ دانش در مقایسه با روش‌های سنتی آموزش" در دوره‌های آموزش آناتومی انسان بین دانشجویان پزشکی انجام دادند. نتایج نشان داد که دانشجویان مرد که از ابزار واقعیت مجازی سه بعدی استفاده می‌کردند نسبت به مردانی که از روش‌های سنتی استفاده می‌کردند، نمره دانش کوتاه مدت و بلند مدت بالاتری داشتند.

همچنین نتایج نشان داد که؛ تدوین راهبردهای یادگیری از منظر فراشناختی بر خودکارآمدی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه شاغل به تحصیل در مدارس ناحیه ۲ شهر رشت اثربخش است. برای بررسی این فرضیه، تفاوت کوواریانس در متن مانکوا روی متغیرهای وابسته انجام شد. که در جدول ۹ نتایج به دست آمده نشان از آن دارد که تحلیل کوواریانس در متغیر خودکارآمدی تحصیلی ($\text{sig}=0.00$ $F=36.97$) معنادار است. با توجه به نتایج به دست آمده می‌توان گفت گروه آزمایش تغییر معناداری در خودکارآمدی تحصیلی نسبت به گروه کنترل تحت تأثیر مداخله بوجود آمده است. یعنی تدوین راهبردهای یادگیری از منظر فراشناختی بر خودکارآمدی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه شاغل به تحصیل در مدارس ناحیه ۲ شهر رشت اثربخش است. در همین راستا، نصری، صالح صدوق‌پور و چراغیان رادی (۱۳۹۳) در پژوهشی تحت عنوان مدل‌یابی ساختاری رابطه خودکارآمدی، فراشناخت با ارزیابی حل مسأله دانش‌آموزان متوسطه انجام دادند، نتایج حاصل از تحلیل مسیر نشان داد که خودکارآمدی بر ارزیابی حل مسأله اثر مستقیم و با میانجی‌گری فراشناخت اثر غیرمستقیم دارد. فراشناخت با ارزیابی حل مسأله رابطه مثبت و معنادار دارد. خودکارآمدی با فراشناخت رابطه مثبت و معنادار دارد. نتایج پژوهش خرازی، اژهای، قاضی

منابع:

- سیف، علی اکبر، (۱۳۹۰)، روانشناسی پرورشی نوین، تهران، دوران.
- خدیبوی، اسدالله و سیدکلان، سیدمحمد، (۱۳۹۷)، بررسی عوامل تأثیرگذار بر کیفیت تدریس در دانشگاه فرهنگیان، دو فصلنامه علمی- پژوهشی، مطالعات آموزشی و آموزشگاهی، ۷(۱۸): ۳۹-۷۰.
- خسروی پور، بهمن، تقی بیگی، معصومه، رافع، میثم و زلالی، نعیمه، (۱۳۹۵)، عامل‌های مؤثر در روشنگری کیفیت تدریس از دید اعضای هیأت علمی دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان. نشریه پژوهش مدیریت آموزش و کشاورزی، ۱(۳۶)، ۹۰-۱۰۵.
- صالحی‌زاده، مریم، قورچیان، نادرقلی، محمدداوودی، امیرحسین و قلاوندی، حسن، (۱۳۹۸)، ارائه مدلی جهت ارتقای کیفیت تدریس حرفه‌ای اساتید دانشگاه فرهنگیان، نشریه تدریس پژوهی، ۷(۲)، ۲۲۷-۲۴۹.
- صبحی‌فراملکی، ناصر، حاجلو، نادر و بابایی، کریم، (۱۳۹۳)، اثربخشی آموزش مهارت‌های مدیریت زمان بر اهمال‌کاری دانش آموزان، روش‌ها و مدل‌های روانشناختی، ۴(۱۵)، ۸۵-۹۴.
- طهماسبی، غلامحسین، رضانی، گل افروز و زارع، حشمت، (۱۳۹۷). تأثیر راهبردهای فراشناختی بر انگیزه پیشرفت و فرسودگی تحصیلی دانش آموزان دختر پایه ششم ابتدایی، فصلنامه علمی پژوهشی رهیافتی نو در مدیریت آموزشی، ۹(۱).
- قدم‌پور؛ عزت‌اله و بیرانوند، کبری، (۱۳۹۸)، تأثیر آموزش‌های راهبردی یادگیری شناختی و فراشناختی بر اهمال‌کاری تحصیلی و خودکارآمدی دانش‌آموزان، مجله تازه‌های علوم شناختی، ۲۱(۳): ۴۱-۳۱.
- منصوری، سیروس، کرمی، مرتضی و عابدینی، میمنت، (۱۳۹۱)، بررسی کاربرد روش تدریس مبتنی بر رویکرد سازنده‌گرایی در آموزش عالی: مطالعه موردی گروه علوم اجتماعی دانشگاه مازندران. مجله علمی پژوهشی "پژوهش‌های برنامه درسی ایران، ۲(۱): ۱۰۵-۱۲۲.
- نصری، صادق، صالح صدوق‌پور، بهرام و چراغیان-رادی، منوچهر، (۱۳۹۳)، مدل‌یابی ساختاری رابطه خودکارآمدی، فراشناخت با ارزیابی حل مسأله دانش-
 Jayashree, R.(2017).A Study on Innovative Teaching Learning Methods for Undergraduate Students.International Journal of Humanities and Social Science Invention(IJHSSI), 6 (11),32-34
<https://doi.org/10.1021/acs.jchemed.9b01038>.
- Alharbi, Y., Al-Mansour, M., Al-Saffar, R., Garman, A., & Alraddadi, A. (2020). Three-dimensional Virtual Reality as an Innovative Teaching and Learning Tool for Human Anatomy Courses in Medical Education: A Mixed Methods Study. *Cureus*, 12(2).
<https://dx.doi.org/10.7759%2Fcureus.7085>
- Eggen, P. D., Kauchak, D. P., & Garry, S. (2001). *Educational psychology: Windows on classrooms*. Upper Saddle River, NJ: Merrill Prentice Hall.
- Ferrari JR.(2012). Trait procrastination in academic setting: an over view of students who engage in task delays. HC Schouwenburg, CH Lay, TA Pychyl, JR Ferrari (Eds.), *Counseling the procrastinator in academic settings in Washington DC: Am. Psychol. Ass*;8(3):19-27.
- Gawlik-Kobylińska, M., Walkowiak, W., & Maciejewski, P. (2020). Improvement of a Sustainable World through the Application of Innovative Didactic Tools in Green Chemistry Teaching: A Review. *Journal of Chemical Education*, 97(4), 916-924.
- Gelavar JE, Brouning A.(2017) *Educational psychology*. Tehran: Markaz-e-Nashr Publication;
- Jayashree, R.(2017).A Study on Innovative Teaching Learning Methods for Undergraduate Students.International Journal of Humanities and Social Science Invention(IJHSSI), 6 (11),32-34
<https://doi.org/10.1021/acs.jchemed.9b01038>.
- آموزان متوسطه، مجله روانشناسی مدرسه، ۳(۳): ۱۰۶-۱۲۱.
- ولی‌زاده، زهرا، احدی، حسن، حیدری، محمود، مظاهری، محمدمهدی و کج‌باف، محمدباقر، (۱۳۹۳)، پیش‌بینی اهمال‌کاری تحصیلی دانش‌آموزان بر اساس عوامل شناختی، هیجانی، انگیزشی و جنسیت، دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی، ۱۵(۳): ۱۰۰-۹۲.
- خدارحمی، سمیه و مومنی، حسن، (۱۳۹۸)، اثربخشی آموزش مبتنی بر تمرینات شناختی-رفتاری بر بهبود کیفیت خواب در بیماران مبتلا به افسردگی، مجله روان‌پزشکی و روان‌شناسی بالینی ایران، ۲۵(۱).

Kagan, M. Cakir, O. Ilhan, T.Kandemir, M. (2010). The explanation of the academic procrastination behavior of university students with perfectionism, obsessive-compulsive and five factor personality traits. *Procedia social and behavioral sciences*, 2, 2121-2125

Kadivar P. Educational psychology. Tehran: Samt Publication; 2004. [Persian]

Rasal,M., and Suryawanshi,M. (2015).To Study the Various Innovative Methods of Teaching for Under Graduate Level. *International Journal of Science and Research (IJSR)*,6(8),1966-1971

Steel, P. (2007). The Nature of procrastination: A Meta-Analytic and

Theoretical Review of Quintessential Self-Regulatory Failure. University of Calgary

Zhu, C. (2014). How innovative are schools in teaching and learning? A case study in Beijing and Hong Kong. *The Asia Pacific Education Researcher*, 22(2), 137–145. <https://doi.org/10.1007/s40299-012-0006-4>.

Dale, R., & van Voot, M. (2010). The first 60 milliseconds: Modelling the dynamics of recognition. *Cognitive Science*, 34(2), 195-238. doi: 10.1111/j.1551-6709.2009.01020.

Asuson, B. D. (2014). The effects of social media on relationships. *Journal of Psychology and Social Science*, 7(2), 45-51.

2023, The Author(s). Published by Islamic Azad University, Chalous Branch. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>)

